

Naročnina listu: Celo leto K 120—, pol leta K 60—, četrt leta K 30—. Izven Jugoslavije: Celo leto K 150—. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more gov. vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste. — Telefon št. 220.

Država v razmerju do vere, cerkve in šole.

(Govor narodnega poslanca dr. Josip Hohnjeca v konstituenti dne 23. majnika 1921.)

(Konec.)

Razmerje države do šole.

Gospodje, dovolite mi še, da spregovorim par besed o razmerju države do šole.

Šola mora dati mladini dvoje: vzgojo in pouk. Prvo je vzgoja.

Njen namen je, človeka pripraviti k temu, da je njegova volja nagnjena k izvrševanju dolžnosti, da je močna dovolj, da more z vso energijo stremiti za večnim ciljem, pa tudi zadoštili svoji zemeljski življenjski nalogi v vztrajnem in radevoljnem izpolnjevanju stanovskih dolžnosti, v skrbi za lastni blagor in za blagor bližnikov.

K vzgoji spada bistveno poduk, ki je sestavni del in sredstvo vzgoje. Vzgoja je predvsem dolžnost staršev (roditeljev), ki so prvi in neposredni vzgojitelji svojih otrok. In ker imajo dolžnosti vzgoje, imajo tudi pravico ravnati. To tudi povdarjajo moderni ustavni načrti; oziroma moderne ustave v sedanjem času. N. pr. ustava nemške države z dne 11. avgusta 1919 določa v členu 120: „vzgoja naraščaja k telesni, duševni in družabni kreposti je najvišja dolžnost in naravno pravo staršev, nad kojega udejstvovanjem čuva državna skupnost.“ Kdor zanika to pravo roditeljev na neposredno in direktno vzgojo otrok, ta ruši familio kot organizem, ki je ločen od države, ki ima svoj lastni samostojen delokrog in postavlja državo na mesto familije. Familija kot od prirode postavljena vzgojiteljica je podlaga državi, je bila pred državo.

Ker starši nimajo vedno ne časa, ne vselej dovolj sposobnosti za poduk in vzgojo otrok, morajo mesto njih in zanje kot učitelj in vzgojitelj nastopiti namestniki. Ako se to namestništvo organizira tako, da skupina familij poveri učeno in vzgojno nalogo učitelju, ki otroke v določenem času med dnevom zbira okoli sebe, nastane šola.

Šola torej napram familiji ne zavzema suverenega stališča, šola ni nadrejena ustanova domači hiši, ampak je samo namestnica familije, ona je pomožni zavod za familio, cerkev, in državo.

Cerkev je najvišja od stvarnika postavljena vzgojiteljica ne samo čede, ampak vseh ljudi. Zato mora tudi šola, če hoče doseči svoj namen, harmonično delovati s cerkvijo in se prilagoditi njenemu vzgojnemu organizmu.

Nekdaj je bila šola izključno ustanova cerkve. Od reformacije pa se je vedno bolj širila laizacija pouka in sicer najprej na visokih, potem srednjih in nazadnje tudi na ljudskih šolah. Po nekaterih državah prevladuje to stremljenje, da bi se iz osnovne šole napravila zgolj državna ustanova.

Gospodje, radevolje priznamo, da ima država velike interese na šoli. Državi mora biti do tega, da njeni člani znajo čitati, pisati, računati in da na sploh razpolagajo z gotovo mero znanja. Dandanašnji, ko so vsi moški državljanj poklicani k sodelovanju v politiki, pri zakonodaji in upravi, ko gospodarsko delo zahteva več splošnega in strokovnega znanja, ko brez primernega znanja ne more izhajati ne kmet, ne rokodelc, ne delavec, je jasno, da ima država pravico od šole zahtevati, da poduk uredi tako, da zahtevani potrebami modernega meščanstva, gospodarskega in državnega življenja. Toda iz tega deducirati izključno pravico na šolski monopol, ni dopustno.

Gospodje, ako država vpeljuje obveznost osnovnega poduka, kakor to določa ustavni načrt, da je „osnovna nastava opšta i obavezna“, je to razločljivo in proti temu ne more nikdo imeti ničesar. Saj tudi najmodernejši šolski zakon, namreč belgijski iz leta

1914, določa v 1. členu: „Družinski očetje so obvezani, da svojim otrokom primeren osnovni poduk dajo podeliti, ali pa sami podelijo.“

Toda treba je dobro pomniti, da belgijski šolski zakon v navedenem členu iz obveznosti primerne šolskega poduka ne deducira obveznosti državnih šol, kakor se k temu nagiba ustavni načrt z določbo: „Osnovna je nastava državna.“

Državni šolski zakon se protivi prirodni pravu, ker država po svoji naravi ni splošni vzgojitelj in vesplošni učitelj. Državni šolski monopol v ožjem pomenu besede je tam, kjer država izključuje vsako privatno delo iz področja šol in hoče država sama ustanavljati šole ter jih voditi po svojih uradnikih. Državni monopol v širšem pomenu pa obstoja tam, kjer so sicer dopuščene tudi privatne šole, toda so omejene po zakonu, tako da smejo eksistirati edino pod nekakšno toleranco države in njenim neposrednim vodstvom.

Šolski monopol države je napad na vzgojno pravo staršev in obenem omejitev podučevalne in učne svobode.

Gospodje, ljudje se nikakor ne morejo sprijazniti z državnimi monopoli, ki jih silijo, da morajo gotove stvari kupovati za gotove cene pri državi. Kako se pa morejo ljudje pri nas — zlasti oni, ki so glasniki svobode, boritelji za svobodo, sprijazniti s tem, da bo država z monopolizacijo šol prisilila državljanje, da si morajo od države dati prepisati količino in kakovost duševne hrane in sploh vso narodovo vzgojo! Čisto nepojmljivo je, kako se more dandanašnji, ko se tako proslavlja navdušenje za svobodo, in samoodločbo, in ko se svobodna konkurenca proslavlja kot najmočnejši nagib vsakega resničnega napredka, na duševnem polju in v šolstvu more izključevati svobodna konkurenca in se vse šolstvo staviti pod varuštvo drž. oblasti.

Šolski monopol ne eksistira v tistih državah, kjer je država v resnici napredna in kulturna. Tam ni mesta za izključni šolski monopol. Tako ga n. pr. ni v Zedinjenih državah Sev. Amerike, kjer so poleg brezkonfesionalnih državnih šol tudi župnijske — konfesionalne šole. Takega monopola ni v Angliji, kjer do polovice preteklega stoletja sploh ni bilo drugih osnovnih šol, nego konfesionalne, kjer zdaj država osnovne šole gradi same tam, kjer ni konfesionalnih šol, kjer katoliška deca skoro brez izjeme obiskuje samo cerkvene šole in kjer so z zakonom iz leta 1902 vse šole, državne in konfesionalne, podrejene nadzorstvu ne ministrstva prosvete, marveč avtonomnega pokrajinskega sveta.

In, gospodje, Anglija se je vkljub temu separatizmu pokazala za časa svetovne vojne kot močna država in je ostala najmočnejša zmagovalka — kljub navedenemu separatizmu.

Takega šolskega zakona ni najti v Belgiji, ga ni najti v Nizozemski; kjer se privatne šole ne samo tolerirajo, ampak so enakovredne državnim šolam in prejemale od države tudi velike podpore.

Trdno sem prepričan, da mora i pri nas priti do tega, da bo tudi pri nas prišla do veljave na polju naše ljudske izobrazbe konkurenca, da bodo poleg državnih šol tudi privatne šole in da jih država ne bo samo tolerirala, ampak jih tudi podpirala, kakor jih podpirajo druge kulturne države.

Država ima lahko nadzorstvo nad tem, da se vrši vzgoja v narodnem in državnem zmislu. To je njena pravica in se mora zagaranirati. Nikdar pa ne bomo pristali na to, da bi se

izključile privatne šole in ne bomo dovolili, da bi se z naredbami kratile našemu narodu te njegove pravice.

Poslanec Večeslav Vilder: Privatne šole so otrovale naše narodno edinstvo!

Poslanec dr. Zerjav: Kako delajo samostanske šole?

Poslanec dr. Hohnjec: Naša vzgoja ne bo nikogar otrovala. Ne bojte se! Če mislite državno edinstvo ohraniti z uniformiranjem, če hočete vse vlakniti v uniforme in pod šajkače, to ne bo dolgo držalo. Če ne bo svobode, prostosti, ne bo zadovoljnosti, ne bo pravega reda.

Gospodje, dovolite, da se zdaj ob sklepu še ozrem, da mi ne bo kdo očital, da nisem postopal popolnoma objektivno, tudi na Francijo. Tukaj je treba pred vsem ugotoviti to-le stališče: „Non omne bonum, quod venit ex Gallia.“ Ni vse dobro, kar pride iz francoskega. V prvem desetletju sedanjega stoletja je francosko frama-sonstvo z vso silo delalo na to, da bi izginili zadnji ostanki takozvanega — klerikalizma ter se bi država popolnoma laizirala. Ko je po volitvah leta 1902, ki so prinesle v francosko zbornico radikalno večino, nastopilo ministrstvo Combesovo, v katerem je bilo izmed 12 ministrov 8 notoričnih frama-sonov, 2 bolj tiha frama-sona in samo 2 neframasona, je velika loža v Franciji njegovo protikerkveno akcijo pozdravila in vzpodbudila s tem-le sklepom na obnem zboru leta 1902: „Velika loža Francije čestita ministrskemu predsedniku Combesu in njegovi vladi k odločni republikanski politiki ter ga poziva, naj z največjo energijo vztraja v svoji borbi proti klerikalizmu v vseh oblikah.“

Gospodje, koliko prebivalstva ima Francija? Francija ima preko 40 milijonov prebivalcev in izmed teh je le samo okoli 25.000 frama-sonov. In ta peščica ljudi je nadvladala 40 milijonov Francozov in je z nečuden terorizmom dosegla, da se je oficijelna Francija odtrgala od cerkve, da se je raztrgal konkordat, da so se zatrlle vse verske privatne šole, ki so imele toliko zaslug za kulturo Francije, in so se vsilile narodu brezverske šole.

Posl. Večeslav Vilder: Koliko pa ima jezuita na svetu?

Posl. dr. Hohnjec: Jezuitje so jako pametni ljudje in jih Vam, gosp. poslanec Vilder, lahko stavljam za vzgled.

Prepričan sem, da bo Francija i prebolela to bolezen, ki so jo povzročili frama-sonski bacili ter se bo, kakor kažejo razmere po vojni, vrnila k svoji katoliški tradiciji in v njej z jamčenemu zdravju.

Gospodje! Mi hočemo, da bo naš narod duševno zdrav in krepek in ker to hočemo, ne moremo pristati na to, da bi se na naših osnovnih šolah delali eksperimenti z neko „moralno vzgojo“, kakor to statuirajo ustavni načrti vlade.

Kakšna bo ta moralna vzgoja in na kakšnem sistemu bo obstojala? — Kdo bo o tem odločal? Ali vsakokratni minister prosvete? Potem bo sedaj veljal moralni sistem Pribičevičev. A jaz imam g. Pribičeviča jako rad, pa povedal bi, da ta njegov moralni sistem, kakor kaže njegova praksa, ni altruističen, ker nam jemlje vsa tista avtonomna prava, kar smo jih še imeli. Vse naše pravice gredo korak za korakom rakom žvižgat. Kakšna morala se naj uči v naših šolah? Neke nevturalna državna morala. Kaj to pomeni?

Gambetta in Jules Ferry sta na francoskem propagirala brezkonfesionalno nevturalno moralo francoske ljudske šole, in glejte, sam ministrski predsednik Francije frama-son Combes se je dvignil proti temu in je rekel v francoskem parlamentu na seji dne 26. januarja 1903 dobesedno to-le: „Religiozne ideje, v katerih je narod vz-

gojen dolgo vrsto stoletij, se ne morejo enega dne vsled sklepa večine nadomesiti z drugimi, ki so jim naravnost nasprotni. Ne bo se nam posrečilo s potezo peresa prečrtati preteklih 14 stoletij. Predno jih boste odpravili, imate dolžnost, si predložiti vprašanje, s čim jih boste nadomestili. Ne morem verjeti, da bi se vsi Francozi zadovoljili z enostavnimi moralnimi idejami, kakor se sedaj nudi v površnem in omejenem poduku naših ljudskih šol.“

To so besede ministrskega predsednika Combesa, ki naj ne ostanejo otez vpliva na tiste, ki se pri nas ponajšajo s svojim protikerkalnim mišljenjem in ki hočejo razkristaniti naše šole in vzgojo naše mladine.

Moja sklepna beseda naj bo ta, da opozorim vse, ki ste prijatelji našega naroda in države, zlasti pa odgovorne činitelje, na to, kar je ušlo vliki slovanski pedagog Čeh Jan Komensky. Komensky določa kot cilj človeške vzgoje: Versko-nravna izobrazba, ki se mora opirati na široko intelektualno izobrazbo. V tem je zajamčena dobra bodočnost mladine pa tudi bodočnost domovine. (Viharno odobravanje in ploskanje na desnici. Govorniku čestitajo.)

F—v J.:

Neporavnani računi.

Svetovna vojska je pač politično temeljito preobrazila Srednjo Evropo, ali niti za sedanost, niti za bodočnost ni prinesla posameznim novim narodnim političnim tvorbam zavesti, da se saturirane in že zadoščene njihovim aspiracijam, kar je predpogoj za sosedsko dobro razmerje in strpnost. Ententa kot politični likvidator svetovne vojske vsled divergentnosti v ciljih in aspiracijah onih faktorjev, ki so posamezne njene članke dovedli do enotne fronte v vojski, ni imela v sebi moralne kvalitete za solidno likvidacijo pri zeleni mizi. Tako je družba mirovnik kuharjev pač dolgo mešala in kuhala, jed njena pa je malozavžitna.

To se kaže posebno drastično sedaj pri Avstrijski republiki. Francoska bojazen pred 70 milijonsko narodno enotno državo, laško intrigantstvo in ameriško nepoznanje razmer v podrobnosti je rodilo to državo, ki ima po svoji legi in ekonomski odvisnosti za lastno življenje premalo, za smrt pa preveč, povrh po svoji narodnostni tendenci le eno pot: združenje z Nemčijo.

Iz ekonomskih, narodno imperijalističnih in pred vsem dinastičnih razlogov se v nemških alpskih deželah gibanje po združenju z Nemčijo pred svetovno vojsko kljub energičnim poskusom Vsenemcev ni prav uveljavilo: sedaj pa so ti razlogi padli in evropska diplomacija zre začudena enak elementaren pojav, kakor smo ga imeli v bivših avstrijskih jugoslovan-skih pokrajinah po majniški deklaraciji, ko je zapisal nemški politik v „Tagespost“ v članku: „Der brennende Süden“ besede: „Wie ein Rausch geht es durch den ganzen Süden, wie eine Hypnose wirkt diese ungehemmte Agitation“. In uspeh ter konec bo bistveno prej ali slej ravno taisti, kakor je bil pri Jugoslovanih.

Kakšno pa je, odnosno mora biti realno naše stališče v tem vprašanju? Mislimo, da odgovor ni težak!

Priznajmo si pred vsem resnico, da bo kljub vsemu socialnemu gibanju narodna misel še dolgo državotvorni faktor v evropski politiki! Evropska diplomacija je sicer zanikavala to dejstvo in skušala narode ovirati pri ustvarjanju državnih enot pod gesli narodnega osvobođenja in ujedinjenja od časov „svete aliance“ naprej, ali njeno delo je bilo brez-uspešno. Osvobodila in ujedinila se je Grška, Italija, Poljska, Jugosla-

vija in Rumunija, ujedini se bodo tudi Nemci v Nemčijo in nemški Avstriji, pa naj je to komu drago ali ne. Gotovo pa je jasno in samoumevno za nas, da princip narodnega ujedinjenja mora veljati tudi za Nemce, ako je bil utemeljen, moralen in dober za nas in druge. Iz jugoslovanskega narodnostnega stališča torej moremo imeti za sedanje gibanje med alpskimi Nemci popolno razumevanje.

Seveda moramo ravno v smislu narodnega principa takoj dostaviti, da se pri uresničenju narodnih nemških aspiracij morajo do pičice realizirati tudi naše slovensko-jugoslovanske aspiracije. Vse, kar je resnično našega, kar smo bivstveno imeli še kot svojo narodno last v umirajoči generaciji na Koroškem in Stajerskem, vse to mora pripasti nam. Povrh se morajo izvršiti severno od Drave in od spodnje Mure mejne korekture tako, da je jugoslovanski teritorij zaožrožen in zavarovan. Vse drugo naj pripada ujedinjeni Nemčiji, ker spada tja.

Tudi iz stališča našega ekonomskega razvoja je jugoslovanski državi le v prid in v lastno korist in povzdigo, ako ima kot soseda močno državo z jasno in določno zunanjo trgovsko politiko in ne nevtroglenega pohabljenca. S takšno državo lahko močna Jugoslavija sklene, ugodno in trajno trgovsko pogodbo, ki nam omogoči v notranjosti jasno in dolgotrajno narodno gospodarsko smer. Posebej bi mi Slovenci kot najzadnejši del naše jugoslovanske države bili tudi najboljši trgovski posredovalec z našim severozapadnim sosedom.

Je tudi očitno v korist naše notranje konsolidacije, ako Avstrijska republika izgine iz evropskega političnega zemljevida. Habsburžani s svojimi aspiracijami ne bodo imeli nikdar upanja in možnosti, da se vrne njihova „zlata doba“, ker po ujedinenju med alpskimi Nemci za habsburške cilje ne bo tal in če bi bilo med nami še res kaj kratkovidnih in navdušenih ljudi, ki bi simpatizirali s to mislijo, bodo morali vzeti tudi svoje upe neizpolnjene s seboj v grob.

Razumemo prav, dobro, da je položaj za Češko v slučaju nemškega ujedinjenja težavnejši kakor za nas, toda ravno to mora naše severne brate napotiti k resnični slovanski politiki, in posebej k sporazumu in strpnosti s svojimi slovanskimi sosedi Poljaki. Niti Čehi, niti Francozi trajno ujedinjenja zabranili ne bodo, zato je boljše, da najdejo sredstva in pota, da utrdijo in zagotovijo svojo existenco. Čehi so na svoji češki gmoti s svojimi naravnimi mejami ogromna, proti zapadu potisnjena bastija Slovanstva, ki morajo s tem svojim položajem računati in se zavedati, da v slučaju zopetne evropske krize in ponovnega konflikta imajo proti sebi Nemce, naj bodo ti politično organizirani v jedri ali v dveh državah.

Kakor plav v planini narašča pri alpskih Nemcih navdušenje in agitacija za ujedinjenje, vse stranke so se izrekla za to in delujejo tudi v dahu ujedinjenja. Ne pomanjkanje in ne ozbilje, povzročeno po ententi, ne bo trajno v stanu zadušiti tega gibanja. Preko diplomacije, preko pogodb bo šlo naprej. Kar zahteva sreče in narekujejo gospodarske koristi, temu se trajno zoperstavljati ni mogoče. Namesto polniti sode brez dna je boljše radikalno likvidirati račane.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Konstituantna seja dne 31. majnika je radi tega mikavnega značaja, ker so se pri tej priliki skrjali vladni muslimani, Bosanski radikalec dr. Srškič je namreč upravičeno ostro nastopil proti politični trgovini, katero uganja vlada z bosanskimi Turčini. Med Srškičevim govorom so se psovali med seboj Turki, radikali in demokrati. Posledica Srškičeve kritike je demisijska obel muslimanskih ministrov. Za Srškičem sta nastopila kot govornika dne 31. maja dva člana Jugoslov. Kluba: Pušenjak in Škulj. Prvi je povdarjal važnost Kmetijske zveze, drugi pa je razpravljal o obrtniškem vprašanju.

Demisijska muslimanski mini-

strov je preplašila vladinovec v toliko, da je na seji konstituante dne 1. junija pobijal Srškiča sam agrarno-reformni minister, ki je seve priporočal izvedbo agrarne reforme pri posestvih bosanskih Turkov v smislu že sklenjene kupčije. Pri tej seji je nastopil tudi kot zagovornik malokmetovskih pravic naš poslanec Krajnc, ki je zahteval rešitev agrarne reforme v dobrobit malega kmeta. Potegnil se je tudi za starostno zavarovanje kmetškega delavstva. Za Krajncem se je spustil v psovanje duhovščine in cerkve samostojni Majcen. Za pravice kmetškega stanu se je na isti seji popolnoma zavzel tudi naš poslanec Nemanič.

Upati je, da bodo vladinovci Turke potolažili, jim bodo dali pač zopet kake nove obljube in ker so izgubili račikali iz stranke dr. Srškiča zato, ker je resnično govoril. Začasno je pa vladno stališče tako trdno, da ima g. Pašič kar cele tri ministre v demisiji.

ITALIJA.

Italiji preti zopet nova stavlka državnih uslužbencev. Z ozirom na to nevarnost je sklenila vlada, da proglasi čez celo Italijo obsedno stanje.

GORNJA ŠLEZIJA.

Razmere v Gornji Šleziji so zadnji čas zavite v meglo nejasnosti. Nekatera poročila govorijo o velikopotezni nemški ofenzivi napram Poljakom; druge vesti poljskega vira pa poročajo o pogajanjih za premirje med Poljaki in Nemci.

AVSTRIJA.

Dne 1. t. m. je posetil dunajski zastopnik naše države, gospod Rašič, avstrijskega zveznega kancelerja dr. Mayerja in mu izročil protestno noto naše vlade proti plebiscitom za priključitev Avstrije k Nemčiji. Isti časno sta profesirala tudi zastopnika Čehoslovaške in Rumunije. Ker je tudi Nemčija prosila dunajsko vlado, da naj ne izvede spričo sedanjega položaja plebiscitov, je avstrijska vlada dne 1. t. m. podala svojo ostavko. Predsednik avstrijske republike Hainisch je ostavko sicer sprejel, obenem pa je člane kabineta zaprosil, da v odločno posele do sestave novega kabineta. V nemških političnih krogih to mnenja, da je povzročil kabineta krizo izzivajoči sklep štajerskega železnega zbora.

Politična poročila.

p N. Avstriji pretijo od vseh strani v revizijo mirovne pogodbe, zasedbo itd. Gospodje Avstriji pa se malo zmenijo za vse te grožnje. Solnograška je kljub grožnjam od strani male in velike entente glasovala za spojitve z Nemčijo. Po Gradcu se vrše silajne manifestacije z zahtevo, da se na vsak način izvede 3. julija tudi za Nemško Stajersko plebiscit. Naša država in Avstrija sta sklenili v Celovcu dogovor skupne uporabe proge Spilje-Radgona-Ljutomer, kjer bi se naj otvoril promet 1. junija, a avstrijski Bauernbund pravi: Jok! in prometa ne bo. Iz ravnokar navedenega je razvidno, da ne smatrajo Avstriji maloententnih groženj resnim in grede preko teh na dnevni red ljudskega glasovanja. Mesto grozilnih ultimátov naj se naša država poslužuje svoje obožovane sile in seže po Stajerski ter Koroški, vzrok okupacije je več kot dovolj in ultimatskega cinčanja smo že siti do grla.

p Oplotnica-Cadram. Na Vnebohod je priromal k nam slabostni „ljudski gromovnik“ Drogenik osrečevati svoje redko številne pristaše. Uspeh njegovega zborovanja je sledeč: Pri volitvah je dobila naša stranka 14 odbornikov, socialni demokrat je 7 in Samostojna cele 3. SKS je bila podprta s trhlimi berglami demokratov. Pri volitvi župana pa so se zrušile trhle berge in obe stranki sta slavno obsedeli. Nosilec samostojne liste je glasoval z nami. Ali si morete misliti večjo blamažo! Za župana je izvoljen ugleden pristaša naše stranke g. Anton Leskovic, istotako vseh 5 svetovalcev. Demokratska in Samostojna stranka sta razbiti. Gospoda voditelja si bosta hladila jezo:

eden s kolesi, drugi s šilom in življenje bo zopet mirno potekalo.

p Jugoslavija in Rumunija bosta sklenili v najkrajšem času vojaško konvencijo, ki naj bi branila obe državi proti madžarsko-bolgarskim spletkarijam. V Beogradu pričakujejo rumunskega ministra Take Jonesca ki bo kot posebni pooblaščenec rumunske vlade sodeloval pri reševanju vseh, našega razmerja do Rumunije se tikaajočih vprašanj.

Dnevne vesti.

d Ravn in kavn radi gnezda. Samostojna generala v Posavju Urek in Kene sta si prišla pri občinskih volitvah hudo navskriž, tako, da je Kene odložil odborniško mesto. Kakor smo že vsi drugi, tako bo tudi za Samostojno vneli g. Kene izprevidel, da Urekov centralizem v Beogradu in v Globokem ni v korist kmetem ljudstvu, pač pa je v korist kmetom z rokovnicami kakor je g. Urek in drugi, katerim je samo za njihove dnevnice in pa zato, da terorizirajo in kričijo kakor srake iz katerih gnezd se širi v Beogradu precej okužen zvok po nekih gobicah. Ne vemo, kaj poreče k temu g. Kene, kateremu so obljubili njegovi tovariši toplo gnezdo, podarili so jih pa drugim. Kajne g. Urek: „Zora puca bit še dana?“

d Drogenik in resnica. Kakor so poročali liberalni časniki zadnjih dni je Drogenik v svoji reklamni za kancelarparagraf navedel tudi mojo osebo kot dokaz za potrebo tega nepotrebne „samostojnega žegna“. Da pokažem kako on v cerkvi samo s samostojnimi ušesi poslušal in zato vse na robe sliši in koliko je potemtakem resnice med njegovimi zboruimi otrobi, bodi tukaj povedano, kaj sem govoril in česar nisem govoril. Dne 1. maja sem na prižnici, po pridigi in običajnem oznanilu ravno zato, ker sem vedel, da me je prišel Drogenik špionirati, omenil kancelarparagraf in znani Vošnjakov profkatoliški govor ter rekel: In taki naj bi bili zaščitniki slovenskega, katoliškega kmeta! Koliko je tem ljudem verjeti, kaže najboljšo to, da zadnja „Straža“ Ureka javno imenuje lažnjivec. Da bi jaz bil splošno imenoval Ureka in tovariše lažnjivce in lopove, je Drogenikova laž. Besede lopov sploh izgovoril nisem. Pač pa je ta lepi priimek dobil Drogenik v unijonski dvorani v Ljubljani parkrat v obraz in sicer s takim povdankom, da mu še sedaj zveni v ušesih in je sploh najprimernejša označba za take ljudi. Nisem rekel, da je Vošnjak s svojim zborničnim govorom nastavljal katoliški cerkvi nož na sree, ampak, da je on s tem svojim govorom nespodbitno dokazal, da je SKS protikatoliška stranka in nam je tako dal nož v roko, s katerim se bomo zoper to stranko bojevali na življenje in smrt. Nisem rekel, da treba delati, da pridemo od Srbov proč, ampak da smo si pri združenju 1. 1918 s Srbi dali besedo, da bomo kakor brat poleg brata; sedaj nas pa liberalci in samostojni potem centralizma hočejo spraviti čisto pod srbski klobuk. Vse drugo, kar je ta Urekov prijatelj še več o meni kvasil, je laž.

— Paulič, župnik.

d „Nova doba“ spada pod „obznanje“, ker vedoma razširja omalovaževanje ministrskih odredb. V 13. št. je namreč porinila v „dnevne kronike“ to-le notice: „Novo stanovanjsko naredbo je minister dr. Kukovec, ker so prišle pritožbe organizacije hišnih posestnikov proti nekaterim določbam, do nadaljnjega odgodil.“ — Ker je „Nova doba“ s to notice izstavila dr. Kukovec kot ministru ubožnostno spričevalo glede njegovega „socialnega politikovanja“, naj velja „obznanje“ tudi za celjsko „omalovaževalko“ vladnih naredb.

d Naši slovenski demokratje se niso le samo posrbili, ampak tudi francozili. „Narod“ prinaša uvodnike v francoščini brez prestave in brez komentarjev.

d Razdor v zagrebškem Sokolu. Zagrebški Sokol je razdeljen v dva tabora: v hrvatskega na eni, v srbskega na drugi strani. Hrvatski Sokol ima svoje prostore na Wilsonovem trgu, Srbi pa v Bogovičevi ulici. Sokol na Wilsonovem trgu šteje 4000 članov, Sokol v Bogovičevi ulici pa jedva 440

članov. Kljub temu, da so Srbi v veliki manjšini, imajo v upravi zagrebške sokolske župe več vpliva, akor številno močnejši Hrvati. To je gospodo na Wilsonovem trgu tako užalo, da se Hrvati — 4000 po številu — sedaj ne marajo udeležiti skupnega izleta za grebške sokolske župe. V „Hrvatu“ je priobčil upravni odbor Sokolskega društva na Wilsonovem trgu odprto pismo, v katerem opravičuje in zagovarja svoje separatno stališče. Počpisana sta: starešina Hanuš in tajnik Ulčnik — Lepa sokolska „sloga“, o kateri prinašajo liberalni listi slavospeve!

d Duh. vest. Prestavljen je od St. Lovrenca na Pohorju č. g. kaplan J. Oblak k Sv. Benediktu v Slov. goric. Benediški kaplan č. g. Vrečko se že zdravi dalje časa v mariborski bolnišnici.

d Jugoslov. kat. akad. društvo „Zarja“ v Ljubljani praznuje v obletnico, dne 5. junija t. l. dvasetletnico svojega obstoja. Ustanovilo se je društvo dne 6. junija l. 1901 v Gradcu. Za svojo nalogo si je stalo pred vsem narodno-obrambno delo in vzgajalo slovenskemu narodu lepo številno odličnih kulturnih delavcev. Po prevratu se je društvo preselilo v Ljubljano, kjer zopet zbira kat. akademike in svoje vrste in jih vzpodbuja za delo med narodom po geslu: „Na delo krščansko!“

d Jugoslov. kat. shod. Poroča se nam, da se bo vršil jugoslovanski katoliški shod dne 14. in 15. avgusta t. l. v Subotici.

d Maščevalnost samostojnežev. Od Sv. Vida pri Ptujju se nam poroča: Pri zadnjih občinskih volitvah v naši občini je popolnoma pogorel bivši velik nemškutar Pernat, ki je sedaj postal samostojnež. Ker je kljub strastni agitaciji pogorel, možakarja zelo jezi in se hoče na vsak način maščevati. Pot, katera vodi čez njegovo dvorišče in katera je kot javna pot tudi zaznamovana, hoče kljub temu, da se že desetletja rabi prepovedati vsem Sturmovčanom. Dobro ljudstvo se bo skrbno ogibalo njega in njegove gostilne, pa bo zopet vse v redu.

d Novice iz Vürberga. Zadnje nje smo priredili lepo igro „Dve materi.“ Med igro je tresčilo v grad, kaj se gledalce zelo prestrašilo. — Zadnje maja maja pa se je naselil v gradu „Ruski rdeči križ“ in se je otvoril tu sanatorij. Imamo torej tukaj zopet begunce iz daljne Rusije.

d Napredno občinsko gospodarstvo. Iz Ormoža nam poročajo: Po prevratu je naš svet sklenil, da se naj občinski travniki dajo v najem samo revnejšim občanom. Takratni gerent dr. Lašič je pa razumel ta sklep po svoje in sicer tako, da je dal najlepši del občinskega travnika milijonarju g. Euhariču, drugi del pa svoji desni reki Jakobu Kovačiču in sicer za dobo šest let za slepo ceno, ki niti približno ne odgovarja resnični vrednosti. Da občina pri tem trpi obšutno škodo, je jasno kot beli dan. Pozivljamo ptujskega okrajnega glavarja, da napravi tukaj red, ter da se informira, kako sta dr. Lašič in Kovačič nameravala pritisniti občino za 300 kron najemnine za Kovačičev travnik, kar pa je prišlo na dan in sta morala doplačati. Ako se bo v naši občini še nadalje tako „napredno“ gospodarilo, potem bo pač bolje, da vsi občinski odborniki SLS odložijo svoje mandate, ker ne morejo mirno gledati, kako naši naprednjaki izmoagavajo občino.

d Novi župan. V občini Cogetič je bil dne 26. maja izvoljen za župana naš vrli vneti pristaša Ljudevit Poljanec, ki se je 11. maja ka poročil s pridno in vzgledno mladenko Mico Kurnik. Na svatbi so zložili 132 K za Kmetško zvezo, Novoporočencema, osobito pa novemu županu obilo sreče!

d Veliko romanje K Mariji Pomagal na Brezje priredi na splošno željo Krščansko socialna zveza v Mariboru dne 11. in 12. julija t. l. Posebni vlak bo vozil od Maribora in bo pobiral romarje na vseh postajah do Trbovelj. Južna železnica je za svojo progo do Ljubljane znižala vožnjo na polovično ceno in sicer iz vsake postaje. Upamo, da dobimo polovično vožnjo tudi na progi državne železnice od Ljubljane do Otočca. Cela karfa tretjega razreda stane od Maribora do Ljubljane tje in nazaj 152

Iron, iz Ljubljane do Otočca pa 48 K. Če nam torej dovoli tudi državna železnica potovnično vožnjo, potem bo stala vožnja iz Maribora tje in nazaj 100 K. Ako pa bi državna železnica ne dala polovične vožnje, potem pa bi stala vožnja iz Maribora tje in nazaj 124 K. Čim bližje so razne postaje Ljubljani, tem cenejša bo vožnja. Vlak bo imel zvezo s stranskimi progami na postajah Pragersko, Grobelno, Celje in Zidamost, deloma tudi Poljčane. Polovično karto za vlak bodo dobili samo tisti, ki bodo imeli legitimacijo za to. To legitimacijo izda Kršč. socialna zveza v Mariboru in stane vsakega udeleženca 20 K. P. n. gg. dušne pastirje vliudno prosimo, da to romanje ljudstvu oznanijo da zberejo udeležence in poberejo od vsakega 20 K za legitimacijo ter vse zneske za legitimacijo po odbitku posebnih stroškov skupno vpošljejo najpozneje do 23. junija t. l. na naslov: Romarski odbor v Mariboru, Koroška cesta št. 5 (Cirilova tiskarna). Legitimacije se jim določijo v priporočenem pismu skupno, da ne bodo poštni stroški previsoki. Kdor naroči legitimacije posamezno, mora priložiti za poštnino priporočenega pisma 6 K. Da se torej izognemo ogromni poštnini, prosimo, da se legitimacije skupno naročijo, kar poštnina za eno legitimacijo stane 6 K, torej ravno toliko kakor za 10 ali 20. Vozni red in spored romana priobčimo pozneje. Na naročila legitimacij po 23. juniju se ne moremo ozirati, ker moramo železnico pravočasno in natančno obvestiti o številu udeležencev.

3 Rumunska iredenta na našem ozemlju. Med banatskimi Rumuni se širi iredentistično gibanje. „Epoha“ je dobila iz Velikega Bečkereka obvestilo, da kroži med prebivalstvom letak, poh sovraštva do Srbov, v katerem se zagotavlja, da bo zmagala kultura Latincev nad tirani in da plemeni potomci Trajana ne morejo biti sužnji nekulturnega in barbarskega naroda. Letak zaključuje besede: „Živeta ujedinjena Velika Rumunija!“ Podpisan je „Narodni odbor za ujedinjenje vseh Rumunov.“ — Istočasno sklepajo v Beogradu med Rumunijo in našo državo vojaški dogovor. Kdo naj razume pofa naše tajne diplomacije?

4 Subotički župan dr. Andr. Pletikosič je odstopil, ker vlada ni hotela votirati potrebno svoto za izplačevanje draginjskih doklad uradništvu subotičke mestne občine.

5 General Petar Mišič. Na Dunaju je umrl nenadne smrti general Petar Mišič, ki je igral kot upornik leta 1903 veliko vlogo in je pozneje zasedel razna mesta. Boril se je za časa svetovne vojne na solunski fronti.

6 Čuden vzrok samoumora. Ruža Fvkovič, uradnica železniškega ravnanstva v Beogradu, je v svojem stanovanju izpila večjo količino strupa: dve uri je v bolnici še preživela, nato pa je izdahnila. V pismu, ki ga je naslovlila na očeta, je prosila za odpuščanje, kot vzrok samoumora pa je

navedla „živalsko življenje, ki ga živimo.“

7 Na račun davkoplačevalcev. Naša državna zbornica šteje 419 poslancev. Vsak poslanec dobiva na dan 485 K, mesečno 14.000 K in letno 175.000 K. Predsednik konstituante dobiva letno 271.000 K plače. K temu še pa pridejo drugi stroški, tako da stane naše davkoplačevalce konstituanta 190 milijonov K na leto. In kaj li ima ljudstvo od teh izdatkov? V zbornici prežvekujejo kancelparagraf in kujejo druge, katoliški cerkvi in duhovščini sovražne zakone, namesto da bi se rešilo prepofrebno vprašanje o agrarni reformi in še več drugih gospodarskih vprašanj.

8 Zamenjava starih bankovcev. — Kakor ni bilo drugače pričakovati, je finančno ministrstvo, podaljšalo rok za zamenjavo starih eno-, dve- in desetkronskih bankovcev do vštveši 11. junija 1921. Po preteku tega roka izgubilo imenovani bankovci svojo vrednost, na kar se občinstvo opozarja.

9 Madžarska vlada je zaprosila pri tajništvu Zveze narodov za sprejem v to zvezo.

10 Personalna unija med Madžarsko in Rumunijo? V budimpeštanskih političnih krogih zatrjujejo, da se vrše med madžarskimi in rumunskimi politiki tajna pogajanja glede personalne unije med Madžarsko in Rumunijo.

Iz celjskega okrožja.

11 Celjski okrajni šolski svet, kje si? Solarji ljudske šole v St. Petru v Savinjski dolini, kjer pašuje kot nadučitelj zloglasni Senica, so nam poslali pismo s sledečo vsebino: „Dne 6. maja t. l. je prišel ob 10. uri v šolo naš g. nadučitelj Senica. Začel nam je praviti, da je prejel pismo, ki ga zelo razburja. Nato nas je začel zmerjati, in nas začel zmerjati in nas imenovati nesramne lažnjivce ter nam zagrozil, da pri njem ne bomo več imeli prav nobene vesele ure v šoli, kajti še celo pošta ve, kako smo ga obrekovali. In končno je še pristavil, da tisti, kateri laže, tudi krade, ušesa bom še vsem navil. Ker mi njegovi učenci nismo za grešili nobene tatvine in nobene laži, nas zelo boli, da moramo slišati taka očitavanja.“ Vprašamo celjski okrajni šolski svet: Kako dolgo še bo trpel uprav tuške razmere na tukajšnji ljudski šoli?

12 Dober nasvet. Iz Mozirja nam poročajo: V celjski „Novi Dobi“ v št. 61 udržiha neki dolgi nogec s svojim sokolskim skladom po klerikalcih, katere je pred volitvijo hvalil, ker so se udeležili volitve. Sedaj pa, ko sta izvoljena v občinski svet dva delavna pristasa naše Slov. ljudske stranke in sicer Ivan Cesar in Anton Lekše, je ta a anzer sokolskega sklada kar iz sebe. Mi volilec svetujemo temu zagrozenemu naprednjaku, naj nemudoma pobere šila in kopita in jo naj odkari nazaj v bolj zapadni raj, ako mu ne ugajajo klerikalci v Mozirju.

Iz Maribora.

13 Kako sodijo demokrati o bodoči centralistični ustavi? Na protestnem zborovanju mariborskega trgovstva v torek, dne 31. ma.a, sta govorila znana ar. Vlado Serneč in predsednik mariborskega trgovskega gremija g. Vilko Weixl, Sokol, bivši J. S. državnozbornski kandidat — sploh ena glavnih policajdemokratskih korifej v Mariboru, in ta g. Weixl je med drugimi izustil tudi besede: „Gospodje, ki kujejo ustavo, si domišljajo, da je ena najmodernejših, v resnici pa je ena najbolj nazadnjaških, kar jih svet pozna.“ To poročilo je prinesel „Tabor“ od dne 3. junija 1921.

Hvala lepa, g. Weixl, za resnično priznanje! Na ravnokar citirane besede opozarjamo „Volksstimme.“

14 Vzdignite torej svoj denar iz mariborske Mestne hranilnice! Tako piše „Tabor.“ „Tabor“ prinaša dne 2. junija t. l. v uvodnem članku tale poziv: vlagateljem Mestne hranilnice: „Če imate v Mestni hranilnici naložen denar, vam je bilo in vam je vsak dan na razpolago, da ga dvignete do zadnjega vinarja ter vam ga bode hranilnična uprava do vsakega zneska izplačala.“ Dozdaj Mestna hranilnica ni izplačevala vlog do vsakega zneska, ampak se je dobilo naenkrat le zelo malenkostne zneske iz nje. Sedaj pa pravi, da ina denar; seveda, kako dolgo bo denar na razpolago, tega ne vemo. Lahko se zgodi, da ji denarja zopet zmanjka, kakor ptujski hranilnici, ki ne izplačuje nobenih vlog več in so radi tega vlagatelji naravnost obupani. Posebno če bi novi občinski odbor mariborski sklenil, da ne jamči več za varnost vlog v Mestni hranilnici, potem bo naenkrat nastala velika suša v blagajni. Kdor ima torej v mariborski Mestni hranilnici naložen denar in ga rabi, pa ga do sedaj ni mogel dobiti iz nje, naj se posluž: tega „Taborovega“ poziva in naj porabi to lepo priliko ter naj gre po denar, dokler je še kaj dobiti. Kdor bi prepozno prišel, bo sam kriv, če ne moral potem mesce ali celo leta čakati na svojo vlogo.

15 Zahteve malih obrtnikov. Slov. obrtno društvo v Mariboru je imelo 29. maja t. l. v Narodnem domu shod, na katerem je bila sklenjena sledeča resolucija, ki se je odposlala na meročajne oblasti: Davki se naj odmerjajo enakomerno za celo državo. Uvedejo se naj cenilne komisije, ki naj pretresavajo o dohodkih malih obrtnikov za l. 1919 in tudi za leto 1920, da si bode mali obrtnik na jasnem, koliko davka mora plačati, kajti sedaj noben obrtnik ne ve, koliko davščin mora plačati. Nadalje se naj davki odmerjajo na podlagi resničnih in napovedanih podatkov, ne pa poljubno, kakor se z laj dogaja. Končno, da se uvedejo davčne knjžice, ki se naj dostavijo vsem davkoplačevalcem. Ali bi ne bilo bolj umestno, ako bi se vlada in poslanska zbornica v Beogradu nekoliko več pobrigala za take in slične nujne zadeve, nego da traji dragoceni čas v dol-

goveznimi razpravami o kancelparagrafu?

16 Trgovski sestanki. Slova. trgovsko društvo v Mariboru bo priredilo odslej redno vsak prvi četrtek v mesecu sestanke slovenskega trgovstva na katerih se bo razpravljalo o tekočih trgovskih vprašanjih. Slovensko trgovstvo vabimo, da se teh sestankov v čim večjem številu udeležuje. Prvi tak sestanek se vrši v četrtek 2. junija zvečer v Narodnem domu.

17 Za dečji dan se bodo prodajali v Mariboru v soboto popoldan in nedeljo dopoldan posebni jako lični znaniki in odkupnice, izdelane po osnutku neimenovanega mariborskega strokovnega učitelja in izvršene v litografiji, Mariborske tiskarne. Zanimanje za ta dečji dan je postal po vsej kraljevini splošno razveseljivo in razna mesta že naravnost tekmujejo med seboj v sredstvih, da izkažejo čim večjo smisel in pozornost za ubožno dečo. Nadejamo se, da naš obmejni Maribor ne bo ostal za drugimi mesti.

18 Prošnja do mladino ljubov. Znan je, da mladina zelo rada čita knjige. S kakim zanimanjem smo tudi mi brali „Robinsona“, „Križem sveta“ i. t. d. Tako koprniti se dandanes mladina po zanimivih povestih in povesticah. Zlasti iščejo oni otroci knjig in knjižic, ki doma nimajo sicer kakega posebnega opravka. In to so otroci v delavskih okrajih, kjer starši ne posedujejo večjih gospodarstev, kjer bi bili otroci zaposleni po končanem šolskem poduku. Koristno je sicer za našo mladino, da bere in bere, ker si s tem razširja svoje duševno obzorje. Vendar tudi tu velja: „Povej mi, s kom hodiš, in povedal ti bom, kdo si.“ Kakoršne knjige dobi mladina v roke, takih misli in naziranj se navzame. Če hočemo imeti mladino trdno v veri, spoštuječo starše, zapovedi božje in cerkvene, udejavljajočo krščanske čednosti in kreposti, tedaj ji dajmo v roke knjige, iz katerih odsevajo vzori teh čednosti, vrlin, poštenega vernega, krščanskega življenja. Pisec teh vrstic bi nujno rabil kot katehet takih knjižic. Zato se obrača do blagih čitateljev, katerim ni dana priložnost se baviti z mladino, pa bi ji vendar lahko koristili in pomogli, da se versko in pravno dvigne. Morda vam leže doma zaprašene knjižice za mladino, mične in primerne, kakor so n. pr. „Angelček“, Spillmannove povesti in druge. Nam so morda že v napatje, a podpisani bi jih rabil. Zato se obrača do dobrih src in prosim, ako bi mi jih poslali blage volje. Da se obrača podpisani kar javno na čitatele, navaja kot vzrok tudi to, da je naša kapucinška naselbina v Studencih šele lansko leto se pričela in ustanovila in se mora boriti z raznimi težkočami. Podpisani se že vneprej zahvaljuje za vsako tudi najmanjšo pošiljatev. Bog poplačaj! — P. Marko Fišer, kapucin, katehet, pošta Studenci pri Mariboru.

19 Izlet na Urško. Mariborska podružnica S. P. D., priredi 4. in 5. t. m. društveni izlet na Urško. Odhod 4. t. m., ob 15. uri z vlakom južnega kolodvora do Guštanja, iz Gu-

Jezernik.

(Pohorska balada. Napisal J. T.)

(Dalje.)

Črez mesec dni je vsial. Pa vsu zimo je bil tih in zamišljen. Pogosto je njegov vprašajoči pogled počival na Jeli —

Se le pomlad mu je vrnila svežost in zdravje.

III.

Tisto pomlad je prišel v trg nov graščinski oskrbnik. Faiski grof je odločil, da bodo tisto poletje sekali gozdi na Jezerju in po zimi spravljali plohe v dolino. Novi oskrbnik bi naj vodil delo.

Z njim je prišla njegova hčerka, lepa Lenka. Prešerno dekle je bila, gizdavo se je oblačila in s svojimi živimi rjavimi očmi je kmalu zmotila vse mlade ljudi v dolini. Nekega popoldne sta prišla z oče Tom tudi gori na Vrelenk.

Tone je pri studencu napajal vodo, Jela je stala pri njem.

„Se spominjaš, Jela“, je pravil, „tani na jesen si prišla tamle po potu —“

„Da! Hvaležna sem ti, Tone! Tako dobro mi je pri vas!“

„Jaz sem tebi hvaležen! Prinesla si nam blagoslov, meni pa srečo in ljubezen! Življenje si mi rešila v bolezni! Rad te imam, Jela, zelo rad —“

Prijel jo je za roko, Mehko in ljubo ga je pogledala —

Prešeren smeh je pretrgal planinski mir. Izza ogla kočje je prihitela Lenka in za njo je stopil njen oče. Ko je zagledala mladi par, je za trenutek obmolnila, potem pa se je iznova zasmejala.

Jelina roka se je stresla v Tonevi. Plaho se je ozrla Jela.

Tone ni mnogo hodil v dolino. Zanj je bilo nališpano mestno dekle čisto nenavadna prikazen.

Začuden je gledal razposajeno, le po tujko, ki je stopila bliže in započela v mladega planinskega fanta svoje žive oči. Ni opazil, da mu je Jela odtegnila roko, ni opazil, da so se ji čudno zatemnile njene sinjemetre oči, ni videl bolešnega izraza na njenem licu — —

„He, mladi logar, pelji nas v hišo, da se kaj pomenimo!“

Ded je sedel za pečjo, mati je pripravljala južino, Jela pa je stregla.

Tone je sedel pri gosteh. Govorili

so o lovu, o pohorskih gozdih in o sekanju, ki bi se imelo začeti te dni.

„Gori za Plešičem je velikansko bogastvo“, je rekel oskrbnik, „in grof bo naredil ogromen denar.“

„Ali mislite vse posekati?“ je vprašal Tone.

„Od Plešiča pa tja do Rogle po vrhovih in doli do Ribniškega sedla — vse!“

„Ni prav, to ni prav, da daste vse podreti!“ je zmajeval ded z glavico. „Jezernik bo hud!“

„Ah, črez petdeset let se bo planina spet zarastla!“

„Kdo je pa tisti Jezernik, ki bo hud?“ se je smejala Lenka in dražila Tonea s svojimi pogledi.

„Kralj je pohorskih planin. Gozdovi so njegovo kraljestvo in srne in jeleni so njegova last. V jezeru stane, v svojem zelenem gradu — —“

Oskrbnik se je nasmehnil, Lenka pa se je na ves glas zasmejala.

„Ah, zanimivo! Torej povodni mož! Gotovo ima tudi hčerko, lepo vilo, ki zapeljuje mlade lovce —!“ je zbadljivo gledala Tonea in rdeče ustne so se ji krožile v zapeljiv smehljaj.

„Da, planinska vila je njegova

bčerka, kraljica pohorskih gozdov. Vsakih tristo let — —!“

„Ded, nikar jim ne pripovedujte tega, saj vidite, da se vam smejejo!“ je rekel Tone in vročina mu je silila v glavo.

Jela je vstopila in prinesla južino.

„Ali tudi vi verujete v Jezernika in v lepo vilo —?“ se je obrnila Lenka k Toneu.

Tone je pogledal Jelo in ostal odgovor dolžen. Njene oči so otožno, pa neizrečeno ljubeznjivo zrlje vanj. Njem drobni obraz je bil bledeši kakor navadno, njene kretnje negotove. S tre sočimi rokami je postavila južino na mizo in odšla.

Toneu je sinila skozi vročo glavico razlika med obema dekletoma: Lenka polnega, bujnega telesa, v lice kri in mleko, živahna, mamljiva, — Jela pa drobna, vitka tih, krofka —

Rad je imel Jelo, pa Lenka je na redila neizbrisen vtis nanj tisti dan.

Ko sta se gosta poslovila, je se gledal za Lenko in ni videl, da ga je dvoje sinjemodrih oči otožno opazovalo izza okna —

Dalje prihodnjic.

stanja tri in pol ure peš na vrh Urške po lepi novo markirani poti. Koča vrh Urške je oskrbljena. Clani in prijatelji planinstva se vabijo. Vabi jih tudi krasna Urškina flora.

d **Industrija** za invalide. Izdelovalnica kreme za čevlje pod znamko „Litgrin“ se je obvezala znaten del dobička pokloniti invalidom in je tudi že en znesek vposlala. Ker je ta krema domači proizvod, prvovrstne kakovosti in mnogo cenejši kakor tuji produkti, se naprošajo vsi trgovci, da vpeljejo to čisto in ga priporočajo svojim odjemalcem. Naroča se pri izdelovalnici Maribor, Miklošičeva ulica št. 2. Udruženje voj. invalidov, Maribor.

Orlovski vestnik.

o **Sentlenartsko** orlovsko okrožje priredi dne 17. julija 1921 pri Sv. Be nediktu svoj prvi orlovski tabor z javno telovadbo in veselico. Sosedna društva in bratske odseke prosimo, da se na to ozirajo pri določitvi svojih prireditev, p. n. občinstvo pa že sedaj opozarjamo na to izrazito katoliško manifestacijo. — Predsednik.

o **Orlovski odsek Sv. Lenart** se prav iskreno zahvaljuje vsem velikodušnim darovalcem in darovalkam za orlovsko zastavo in jim kliče Bog povrni! Prapor se bo nabavil, ko bodo kupne cene ugodnejše, nabrani denar pa je naložen v domači posojilnici. — Predsednik.

Novejše.

3. oddelek ustavnega narčrt, ki govori o socialno-ekonomskih pravicah državljanov, je bil dne 2. t. m. v seji konstituante predmet zelo burnega glasovanja. Jugoslov. klub se na noben način ne more zadovoljiti z vladnim predlogom in je radi tega vprizoril v konstituenti veliko demonstracijo. Proti nazadnjaškemu oddeku so glasovali poleg naših poslancev tudi komunisti, proti členom glede azrarnih reforme pa tudi srbski zemljeradniki. — Spor med muslimani ter vladno je resno ogroževal Pašičev kabinet. Muslimani so bili neizprosni in zahtevali so izpolnitev vladnih obljub do zadnje pičice, kar je Pašiča zelo razburilo. V seji radikalnega kluba je Pašič grozil, da bo odstopil in boče pozval regenta iz Pariza, da se vladna kriza reši. Ker je postal položaj vlade nevzdržen, so ostale vladne sru-pine sprejele zahteve muslimanov v polnem obsegu.

Ministra dr. Karamehmedović in dr. Spaho (musl.) sta preklicala demisijsko.

Proti Albaniji. Med našo in grško vlado se je sklenil dogovor za skupni nastop naše države in Grčije proti Albaniji, ker je treba napraviti konec vedno se ponavljajočemu izzivanju albanskih tolp.

Širite katoliške liste!

MALA OZNANILA

2 osebna avtomobila

eden »Dion Buoton«, drugi »Studi bäcker«, dvojno obročje, 15 rez. zračnih cevi, se vsled razdruženja družbe takoj prodata. Naslov v upravi. 2—3 290

Književni vijesnik.

Na ljetnu sezono naručite si odmah novo izšlo knjigo, Jirasek: »Filozofička historija« K 30—, koja je izšla kao prvo hrvatsko jubilejno izdanje. Po-uzetom K 30—. Šalje Čehojugoslovenska naklada J. Herejk Zagreb, Hatzova 15. 280 3—9

Cela okna, okvirji za vrata in stavbni les, na prodaj Kersnikova ulica 1, Maribor. 298

Pohištvo vsakovrstno, do bro ohranjeno se proda v Mariboru, Krekova ulica št. 6. 296

Posestvo, manjše v okraju Celja kupim za 200.000 kron. Ponudbe na Maribor, poštni predal 14. 294

Posestva od 4 do 100 orolov, hiše, vile, trgovske hiše, kovačnica, paromlin, gostilna, hotel in kavarno proda pisarna Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 3. 295

Na hrano sprejme boljše gospode g. Bra-hovič, Koroška cesta 18. Maribor. 291

Otvoritveno naznanilo.

Naznanjam p. n. občinstvu, da otvorim dne 5. junija svojo „**Premenadno kavarno**“

v Tomšičevi ulici pod »Piramido«, katero sem popolnoma renoviral in najmoderneje opremil. Moja kavarna je prva in najstarejša slovenska kavarna v Mariboru in okolici. Kavarno bom odslej sam vodil. Priporočam se vsem p. n. dosedanjim gostom in prosim vse druge za mnogoštevilen obisk. Potrudil se bodem, vsem zahtevam ustreči z najkulantnejšo postrežbo in največjo izbiro krepčil. V zalogi bom imel vedno sveže pivo in vino prvih znamk. Cene bodo zmerne. Na razpolago bodo vsi slovenski časopisi in listi. Opozarjam konečno na prekrasni vrt. Z odlič. spoštov. Alojz Lešnik, kavarnar.

Okrogel in rezan les, trame
kupi vsako množino

„**DRAVA**“ lesna industrijska
delniška družba,
6+ Maribor' Aleksandrova cesta 51. 207

LIVARNA

ZA

ZVONOVE IN KOVINE

POPREJ DENZELA SINOV

MARIBOR : KOPALIŠKA ULICA 9

je zopet v obratu!

CERKVENE ZVONOVE

izdeluje surove litve v vseh kovinah in zlitvinah (bron, medenina, aluminij itd.)

UMETNA LIVARNA

RELIEFI, CERKVENI SVETILNIKI

Vsa oprema za žgalnice, kletarstva, pivovarna, opreme za plin in vodovod, opreme za cevi, pipe za pivo, uteži iz medenine lastnega izdelka. Popravilnica za brizgalne itd.

12+

Inž. J. & H. Bühl.

166

Kompletna, moderna jedilna soba

297 1—2

iz hrastovega lesa, se vsled preselitve proda. Na vpogled

v vili „ALVIS“ Leitersberg pri Mariboru.

M. Čepera, Maribor

Gospodska ulica 13, (poprej Schmidl)

priporoča svojo špecerijsko trgovino po najnižjih cenah. Kandite vsakovrstne!

2—2+

272

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA d. d. v Ljubljani.

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sombor, Split. Ekspozitura: Bled.

Vabilo na subskripcijo delnic tretje emisije.

Vsled sklepa občnega zbora, da se zviša delniška glavnica

od 8,000.000 na 24,000.000 kron z izdajo novih delnic v nominalni vrednosti 16,000.000 kron

se daje na javno subskripcijo

40.000 (štiridesettisoč) delnic po 400 kron nominalne vrednosti

pod nastopnimi pogoji:

1. Dosedanji delničarji imajo predpravico, da prevzamejo vse delnice tretje emisije in zato se jim nudita za eno delnico prve ali druge emisije dve delnici tretje emisije po kurzu K 520— tel quel.

2. Event. neoptirane delnice bo razdelil upravni svet med one podpisovalce, ki nimajo pravice opcije.

3. Subskripcijska mesta so:

Zadružna gospodarska banka d. d. v Ljubljani, Dunajska cesta 38.

Podružnica Zadružne gospodarske banke v Djakovem, Mariboru, Somboru in Splitu ter ekspozitura na Bledu.

Sveopća zanatlijska banka d. d. v Zagrebu in njena podružnica v Karlovcu.

4. Subskripcija traja od 1. junija do incl. 30. junija 1921.

5. Subskribent mora izkupilo za podpisano delnice pri prijavi polno v gotovini vplačati, sicer njegova prijava ne bo prihajala v ozir.

6. Dosedanji delničarji, ki hočejo uveljaviti svojo opsijsko pravico, morajo predložiti pri prijavi ali originalne delnice ali začasna potrdila o dodelitvi delnic prve, ozir. druge emisije.

7. Dodelitev delnic po končani subskripciji si popolnoma pridržuje upravni svet.

8. Nove delnice so deležne dividende od 1. julija 1921 in opremljene s kuponom za pol leta od 1. julija do 31. decembra 1921.

9. Vsakemu subskribentu bo izdala Zadružna gospodarska banka potrdilo o številu subskribiranih delnic in o celokupnem vplačanem znesku. Po dodelitvi delnic se izroče subskribentom proti vrnitvi potrdil originalne delnice ali začasna potrdila o številu dodeljenih delnic. Začasna potrdila se kasneje zamenjajo za originalne delnice.

10. Subskribentom, katerim se niso mogle dodeliti ali ne v subskribirani višini, se vrne tozadevni znesek, oz. prebitek 15. julija 1921.

11. Kolikor znaša izkupilo za novo izdane delnice več kakor njihova nominalna vrednost, pripade v smislu § 7 pravil po odbitku emisijskih stroškov rezervnemu zakladu.

V LJUBLJANI, meseca maja 1921.

Upravni svet

Zadružne gospodarske banke d. d. v Ljubljani.

293 1—4